

Почти перфектен

■ © Edisport Editoriale
текст - Андреа Бонцани

От близо десет години в САЩ се наблюдава възраждане на интереса, от страна на стрелци и ловци, към патрони с калибър по-малък от .224. Тази тенденция веднага бе задоволена от производителите. Първо – с въвеждането на патрони с калибър .17, като например .17 HMR (Hornady Magnum Rimfire) с гилзата на .22 Magnum, и след това със .17 Hornady Mach 2, с гилзата на .22 LR. И двата патрона са варианти на калибъра на .17 Remington, но в много по-слаби версии. Следвайки тази линия, напоследък се появиха патрони с необичаен калибър – .20 Tactical и .204 Ruger, разработени от Hornady, известен производител на съоръжения за преснаряждане, както и на патрони и куршуми. Патронът .20 Tactical нямаше голям успех, въпреки че разполагаше с всички данни да се наложи на пазара: на практика бе .223 Remington със стеснено гърло за куршуми .204 инча (5,18 мм). Т.е. съвсем нови показатели, въпреки че можеше да се тълкува и като нещо средно между калибрите на .172 и на .224. В интерес на истината, и преди имаше доста експериментатори на "wildcat" ("Дива котка"), които пробваха с патрони калибър .19 въз основа на гилза на .222 или на .223 Remington, но без да се появят на пазара. През 1969-1970 година Remington пушна на пазара патрон, който може да се счита за абсолютно първи .204, и го нарече 5 мм Remington

Това е първият успешен 5-мм слег пробала на Rimfire на Remington. Произлуза от добрия стар .222 Remington Magnum, наследява от него относително ограничени капацитет спрямо потенциалните възможности. С по-плътен заряд и добро преснаряждане обаче могат да се постигнат неговите отлични теоретически възможности.

Патрон .204 Ruger Hornady с куршум 40 грейна А-Мах заедно с два ръчно снарядени патрона. В средата е патронът с куршум 32 грейна, вдясно е патронът с 40 грейна куршум: както се вижда, трите патрона са абсолютно еднакви на външен вид.

Rimfire Magnum. Той трябва да се счита за истинския първообраз на .204 Ruger, поне що се отнася до калибъра, който беше 0,2045" или 5,19 мм, срещу .204 на патрон Ruger, т.е. 5,18 мм. По отношение на останалото патронът 5 мм Remington нямаше други общи точки със сегашния .204, тъй като неговата гилза беше за периферно възпламеняване като при .22 Magnum, скъсен на 25,9 мм и със стеснено гърло за куршуми калибър .204. В

интерес на истината двете гилзи не бяха изцяло еднакви. Тази от 5 мм има дъно с малко по-голям диаметър, и по-точно 8,2 мм, срещу 7,2 мм на .22 Magnum. Беше снаряждана с куршум 38 грейна, който според Barnes ("Леки патрони от цял свят", издателство "Албертели"), достигал 2.100 ft/sec, т.е. 640 м/сек и 51,4 kgm кинетична енергия при цеви дълги 610 мм (24 инча) на двете карабини, произвеждани в този калибър от Remington, модели 591 и 592.

Те се различаваха единствено по това, че първата има сменяем пълнител, а втората – туболарен магазин под цевта. Този патрон – интересен не само с калибъра си, поради развиването на относително голяма кинетична енергия, възможност да бъде използван за Varmint на разстояния по-големи от постижимите с .22 Magnum, както и поради необичайната форма на гилзата – не бе пуснат в търговската мрежа. След известно време Remington го

спря от производство, така както спря от производство и карабините, за които беше предназначен. От тези карабини впрочем бяха произведени изключително малък брой екземпляри. Патронът .20 Tactical можеше да бъде направен лесно, след като гилза .223 мине през die прекалибровач калибър .20, и така патронът да стане популярен, предвид стотиците хиляди гилзи калибър .223 Remington. Но това не се случи. Напротив, за патрона .204 Ruger се използва гилзата на .222 Remington Magnum, дълга 47 мм, но със скъсено гърло и издадено рамо, под ъгъл от 30°. Целта е да се постигне максимален капацитет и възможно най-голяма скорост при този род патрони. Въпреки че днес на практика патронът .222 Remington Magnum вече го няма, а неговите гилзи трудно се намират, той бе добре приет от ловците Varmint. След като Ruger предложи първите карабини за него, и други американски (като Remington и Savage) и европейски (CZ) производители побързаха да добавят тези размери към номенклатурата на произвежданите от тях оръжия. Интересно е да отбележим, че патронът .222 Remington Magnum не бе широко разпространен нито за военни, нито за граждански цели – все пак изчезна само няколко години, след като Remington го пусна на пазара (през 1958 г.) Но той има цели три "наследника", а именно 6x47, .17 Remington и въпросният .204 Ruger. Патронът 6x47 на практика беше .222 Remington Magnum с разширено гърло за куршуми 6 мм, и бе с ограничено разпространение сред стрелците от Bench Rest през шестдесетте години. Разработи го Майк Уокър, един от най-великите стрелци навремето в тази дисциплина: и този патрон на практика изчезна и бе заместен от 6 мм PPC. Патронът .17 Remington, за който вече сме говорили, бе разработен, като се стесни гърлото на .222 Remington Magnum за куршуми от .172 инча, т.е. 4,32 мм. Въпреки че все още се произвежда, този хубав патрон днес едва "оцелява", разпространен е предимно в САЩ, естествено, сред Varmint Shooters. Последният "наследник" на .222 Remington Magnum е патронът .204, който е предмет на нашия анализ, и е странно, че за един такъв съвременен патрон се прилага толкова стара гилза, използвана за патрони в далечната 1958 година. По наше мнение щеше да е по-актуално патронът да се разработи на основата на гилзата на един от последните Winchester Super Short Magnum, като например .223 WSSM. Въпреки че има вероятност да се окаже "overbore", според дефиницията на американците, т.е. с прекалено висок капацитет спрямо калибъра. Или пък още по-добре щеше да е, ако се използва гилзата на 6 мм Remington Bench Rest, или на 6 мм PPC, два патрона с изключителна заложеност точ-

ност. Тя щеше да даде по-големи възможности от сегашния .204 Ruger както по отношение на скоростта, така и по линия на точността, без да показва основния дефект – ограничен капацитет. Но да се върнем към разглеждания патрон. Зад него определено стои търговският интерес на фирмата Hornady, която след неуспеха на .20 Tactical се оказа с препълнени складове с неизползвани куршуми от този калибър и се опита, този път успешно (със сътрудничеството на великия производител на оръжия Ruger), да лансира въпросния патрон. Първите партии бяха пуснати на пазара от Hornady, която рекламираше, че патронът има невероятни характеристики: цели 4.225 ft/sec, т.е. 1288 м/сек за куршум от 32 грейна Hornady A-Max, и съответните 175 kgm кинетична енергия; посочената скорост за 40 грейна A-Max беше 3.900 ft/sec, т.е. 1.189 м/сек и съответно 187 kgm. След като редица известни американски експерти изпробваха патрони в продажба, веднага стана ясно, че тех-

Макар и по-ниски от очакваното, става въпрос все пак за отлични характеристики, с подходяща кинетична енергия 157 kgm за 32 грейна и 168 за 40 грейна. Тези характеристики са типични и дори по-добри от характеристиките на фабричните патрони калибър .224, с куршуми 50 и 55 грейна.

Имахме възможността да изследваме този патрон "младенец" благодарение на нашия приятел Антонио Бустини. Той е сред първите притежатели в Италия на карабина Remington VSL калибър .204 Ruger, с тежка цев и дължина от 660 мм, т.е. 26". Между другото той е един от малкото собственици в света на карабина Remington 591 калибър 5 мм Remington Magnum, за която ще говорим по друг повод.

ИЗБОРЪТ В ТЪРГОВСКАТА МРЕЖА

Единствените фабрични патрони калибър .204 Ruger, които успяхме да намерим на пазара, бяха тези на Hornady с куршум A-Max 40 грейна, които на около 2 метра от дулото на Remington постиг-

Това са някои от куршумите, определяни от американците като "sub-caliber". От дясно: куршум 25 грейна калибър .172; два куршума .204 Hornady A-Max съответно 32 и 40 грейна, използвани в теста; три куршума калибър .224 S&W, съответно 40, 45 и 52 грейна. Обърнете внимание на силно вретеновидната форма на куршумите .204, благодарение на която, както и на заострения пластмасов връх, се постигат високи балистични коефициенти, съответно за .210 и .275, и много по-добри траектории спрямо други куршуми със същото тегло и калибър .224; това важи и за по-тежките куршуми, които въпреки че имат еднакви или близки Сб, не достигат началните скорости на .204.

ните характеристики са значително под рекламираните, т.е. не повече от 4.000 ft/sec (1.219 м/сек) за 32 грейна и не повече от 3.700 ft/sec, т.е. 1.128 м/сек за 40 грейна, при произведените както от Hornady, така и от Remington (при стрелба с цеви от 26", т.е. 660 мм, на карабини американско производство).

наха 3.827 ft/sec, т.е. 1.166,4 м/сек, с добра равномерност (със средно стандартно отклонение 4,5) и съответно 179,8 kgm кинетична енергия. Тези стойности, макар и по-ниски от посочените от производителя (3.900 ft/sec), са все пак много добри и определено по-високи от цитираните при различни американски автори. В американските наръчници не се срещат указания за преснаряждане на този патрон, който се появи официално на пазара през 2004 година. На практика обаче можеше да бъде намерен по магазините едва през първите месеци на 2005 година. Единственият източник на данни, който успяхме да намерим, бе едно изследване, отпечатано в един от първите броеве за 2006 г. на списанието American Rifleman, в което се посочват различни комбинации, предимно с американски барути, но и някои с барути, европейско производство. На теория, имайки предвид съотношението капацитет/калибър, патронът .204 би трябвало

да изисква барут с повишена прогресивност. В действителност повечето от този тип не са достатъчно плътни, за да позволят снаряждането с дози, способни да развият теоретичната скорост на този патрон както с куршуми от 32 грейна, така и с тези от 40 грейна. В тази връзка сега се намират гилзи Hornady и Remington, без да броим тези, които могат да се получат от .222 Remington Magnum или от 6x47, произведени от Federal. Телото, а следователно и капацитетът на тези гилзи са различни: 95 грейна при Remington, 98,5 при Hornady, само 90 грейна при 6x47. Ето защо, за да се сведат до минимум евентуални затруднения във връзка с невъзможността да се снарядят по-големи дози барут (от 28,5 до 30 грейна в зависимост от типа), би било добре преди всичко да се използват гилзи, получени от 6x47. Но тази практика предполага извършването на многобройни операции и не винаги гарантира добър краен резултат. Затова не ги препоръчваме, но избрахме именно тях. Ние използвахме гилзи Remington за преснаряждане, предостави ни ги Sov trading от град Киери (То), и те са среден вариант по отношение на телото и капацитет.

Препоръчително е също да се извърши прекалибриране само на гърлото. Ние обаче не успяхме да го сторим, тъй като матриците, които нашият приятел ни осигури, бяха от типа "Full-length Resizing" (за формоване на цялата дължина).

Колкото до куршумите, нашият приятел успя да намери само Hornady от 40 грейна A-Max, докато при Sov trading намерихме и куршуми от 32 грейна Hornady A-Max. Освен от Hornady, куршуми от този калибър се произвеждат и от Sierra и Berger. Последната фирма предлага също и куршуми от 50 грейна, които обаче не могат да бъдат стабилизиращи от карабините за този калибър със стъпка на нарезите 12 инча. При всички преснаряждания бяха използвани капсули Winchester Small Rifle Standard, докато американските автори препоръчват използването на типовете Magnum. При преснаряждането както с куршум 40 грейна, така и с куршум 32 грейна, бе поддържана една и съща обща дължина на патрона от 57 мм, която за пробите при Remington съответства на Free Bore от 5,5 мм – необичайно дълъг за американски патрон, но така или иначе беше пуснат на пазара със същата дължина на .223 Remington, за да могат да се ползват включително и за оръжия, изработени за този калибър. Може би все пак и след смяна на цевите.

БАРУТИТЕ

Изследвахме общо 11 типа барут: бързите IMR 4198, Norma 202, Hodgdon H-322, Vihtavuori N140 и Vectan Tu 5000; средните Hodgdon BL-C(2), Winchester

Един рядък екземпляр на патрон 5 мм Remington rimfire Magnum (вдясно), който може да се счита (само по отношение на калибъра) за "праядо" на .204 Ruger (вляво), но структурата и размерите са съвсем различни.

748, Norma 203 и Vectan SP 11; прогресивните Vihtavuori N540 и Norma 204. Зарядите от всички използвани барути се оказаха малко или повече компресирани, въпреки че посочихме като такива само онези типове и дози, които бяха значително компресирани.

С най-прогресивните типове, Norma 204 и Vihtavuori N540, не беше възможно да се снарядят достатъчни дози за постигане на теоретичната скорост на патрона. Дори и с бързите барути IMR 4198, Norma 202 и Tu 5000 не успяхме да достигнем 3.900 ft/sec с 40 грейна, нито 4.200 ft/sec с 32 грейна. В тази връзка – дори и авторът на изследването за снаряждане (публикувано в списанието American Rifleman) не е успял да надхвърли 4.000 и 3.750 ft/sec съответно за 32 и 40 грейна. Колкото до нас,

максималните скорости, които успяхме да достигнем, бяха 4.106 ft/sec за 32 грейна при 29,6 грейна барут Tu 5000, т.е. 1251,6 м/сек, и 165,6 kgm кинетична енергия, висока стойност, при един толкова лек куршум. Куршумът от 40 грейна обаче не успя да прехвърли 3.884 ft/sec, т.е. 1.193,8 м/сек и 185,6 kgm, при доза 30,0 грейна барут SP 11, силно компресиран, който успяхме да снарядим изключително трудно. Ако се прекалибрира само гърлото на гилзите и се използват тези за 6x47 Federal, може би ще има възможност да се снарядят дози по-големи с 0,5–0,9 грейна от този или от други прогресивни барути. Така ще се постигнат значително по-високи скорости: при този патрон подобни увеличения на дозата съответстват на увеличаване на скоростта с 80–150 ft/sec, а и повече, в зависимост от типа барут. Също и с Norma 203, при доза 29,8 грейна, снаряжена със силна компресия, успяхме да постигнем добрата скорост 3.871 ft/sec за 40 грейна, т.е. 1179,8 м/сек и 184 kgm кинетична енергия. И за тази комбинация важат същите съображения по повод прекалибрирането на гърлото. Най-добрият барут за .204 се считат тези със средна прогресивност и добра плътност, като например Norma 202 и Vectan Tu 5000 за 40 грейна Hornady или други марки, докато за 32 грейна е за предпочитане (и е по-евтино) да се използват бързите типове барут като например 4198 и H-322, с които изключително лекият A-Max достигна скорост над 4.000 ft/sec. При други по-прогресивни типове барут като Norma 204 (от който не бе възможно да се снарядят повече от 29,6 грейна) и N540 (който благодарение на своята по-голяма плътност позволи да се снарядят, при голяма компресия, 30,1 грейна при куршум 32 грейна) не се постигнаха никакви показателни стойности, с изключение на приемливата 4.049 ft/sec, т.е. 1.234 м/сек с полекия куршум.

В заключение, имайки предвид затрудненията при ползването им, тези барути трябва да се считат за неподходящи за този патрон. Освен използваните за настоящия

Патронът .222 Remington Magnum (първият вляво), въпреки че днес изобщо не се намира, има трима преку "наследници". От ляво: 6x47, .17 Remington и .204 Ruger.

■ Балистична таблица

Фабрични мунцици

Марка	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd*	E ₀ (kgm)	Забележка
Hornady	A-Max	40	3.827	1.166	4,5	179,8	Hog 3900/1189

Ръчно снаряжени мунцици

Зареждане	Барут	Доза	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd*	E ₀ (kgm)	Забележка
1.	IMR 4198	23,5	Hornady A-Max	32	3902	1.189	3,7	149,5	Hog 4006/1221
2.	IMR 4198	24,0	Hornady A-Max	32	4047	1.234	7,9	160,9	-
3.	Norma 202	28,0	Hornady A-Max	32	4051	1.235	5,3	161,2	-
4.	Norma 202	28,6	Hornady A-Max	32	4105	1.251	6,2	165,6	-
5.	Norma 202	26,0	Hornady A-Max	40	3660	1.115	2,8	164,2	-
6.	Norma 202	27,0	Hornady A-Max	40	3829	1.167	4,7	180,1	-
7.	Hodgdon H-322	27,5	Hornady A-Max	32	4.057	1.237	5,5	161,7	Hdg 4030/1228
8.	Hodgdon H-322	25,1	Hornady A-Max	40	3.567	1.087	6,8	156,2	Hdg 3639/1109
9.	Vectan Tu 5000	27,0	Hornady A-Max	32	3.765	1.148	3,5	139,2	-
10.	Vectan Tu 5000	29,0	Hornady A-Max	32	4.012	1.223	4,4	158,1	-
11.	Vectan Tu 5000	29,6	Hornady A-Max	32	4.106	1.252	5,3	165,6	-
12.	Vectan Tu 5000	25,0	Hornady A-Max	40	3.294	1.000	3,8	133,2	-
13.	Vectan Tu 5000	27,0	Hornady A-Max	40	3.686	1.123	4,2	158,1	-
14.	Vectan Tu 5000	27,6	Hornady A-Max	40	3.810	1.161	2,9	178,2	-
15.	Vihtavuori N140	29,2	Hornady A-Max	32	3.990	1.216	4,0	156,4	Ar 4200/1280
16.	Vihtavuori N140	29,6	Hornady A-Max	32	4.086	1.245	4,8	164,1	compressa
17.	Vihtavuori N140	27,3	Hornady A-Max	40	3.625	1.105	9,8	129,1	Ar 3800/1158
18.	Vihtavuori N140	28,0	Hornady A-Max	40	3.724	1.135	4,9	170,4	compressa
19.	Hodgdon Bl-c(2)	30,7	Hornady A-Max	32	4.098	1.249	3,5	165,0	Hdg 4081/1244
20.	Hodgdon Bl-c(2)	30,0	Hornady A-Max	40	3.790	1.155	4,7	176,4	Hdg 3774/1151
21.	Winchester 748	29,6	Hornady A-Max	32	4.030	1.228	2,2	159,6	Ar 4100/1250
22.	Winchester 748	30,1	Hornady A-Max	32	4.080	1.235	3,3	163,6	compressa
23.	Winchester 748	28,3	Hornady A-Max	40	3.768	1.149	9,0	174,5	AR 3850/1173
24.	Winchester 748	28,8	Hornady A-Max	40	3.835	1.169	0,5	180,7	compressa
25.	Norma 203	28,0	Hornady A-Max	32	3.677	1.121	3,8	132,8	-
26.	Norma 203	30,0	Hornady A-Max	32	3.971	1.210	6,4	154,9	compressa
27.	Norma 203	30,5	Hornady A-Max	32	4.098	1.249	6,7	165,0	compressa
28.	Norma 203	26,0	Hornady A-Max	40	3.301	1.006	5,3	133,8	-
29.	Norma 203	28,0	Hornady A-Max	40	3.631	1.107	4,9	161,8	compressa
30.	Norma 203	29,8	Hornady A-Max	40	3.871	1.180	4,5	184,0	compressa
31.	Vectan Sp 11	28,5	Hornady A-Max	32	3.713	1.132	7,7	135,4	-
32.	Vectan Sp 11	30,0	Hornady A-Max	32	3.798	1.158	8,3	141,7	compressa
33.	Vectan Sp 11	27,0	Hornady A-Max	40	3.438	1.048	7,2	145,0	compressa
34.	Vectan Sp 11	28,5	Hornady A-Max	40	3.570	1.088	6,4	156,5	compressa
35.	Vectan Sp 11	30,0	Hornady A-Max	40	3.884	1.194	6,9	185,2	compressa
36.	Vihtavuori N540	29,6	Hornady A-Max	32	4.030	1.228	2,2	159,6	Ar 4100/1250
37.	Vihtavuori N540	30,1	Hornady A-Max	32	4.049	1.234	5,4	161,1	compressa
38.	Vihtavuori N540	27,7	Hornady A-Max	40	3.620	1.103	13,5	161,0	Ar 3800/1158
39.	Vihtavuori N540	28,2	Hornady A-Max	40	3.722	1.135	10,3	170,2	compressa
40.	Norma 204	29,6	Hornady A-Max	32	3.449	1.051	8,3	116,8	capacità
41.	Norma 204	27,7	Hornady A-Max	40	3.236	986,3	6,8	128,6	capacità
42.	Norma 204	29,6	Hornady A-Max	40	3.454	1.053	7,2	146,5	capacità

*Sd – Средни отклонения в скоростта

Забележка: скоростта е измерена на около 2 метра от дулото на карабина Remington модел Vsl с тежка цев 26 инча, равна на 660 мм.

Зарежданията, отбелязани с Hdg, са осъществени въз основа на указанията на Hodgdon, а тези, отбелязани с Ar, са препечатани от списание American Rifleman. Ръчно снаряжените мунцици и фабричните мунцици, отбелязани с Horce, се отнасят за данните, предоставени от Hodgdon.

При всеки един от трите случая официалните скорости са посочени във ft/sec и m/sec. Имайки предвид големия интензитет на този патрон, препоръчва се, както обикновено, да не се използват директно максималните дози. Ако се използват куршуми с еднакво тегло, но от различни марки, препоръчва се да се спазва стойността free bore на изследваните нареждания, или да се намали максималната дължина на патрона, за да се избегнат нежелателни налягания.

анализ, има, разбира се, и други барути, с които могат да се получат добри резултати при този патрон, особено ако става въпрос за някой супер плътен Ball Powder, или също толкова плътен нитроцелулозен барут. Но в момента те не се предлагат на нашия пазар. Като алтернативен вариант може да се прибегне до по-високи дози от бързите барути, които изследвахме. Това може да стане само при условие, че се знае какви налягания развиват, особено като се има предвид, че за този малък, но "гневен" патрон, е определен стандарт за

налягане по нормативите Saami (Sporting Arms and Ammunition Manufacturer's Institute), равен на 57.500 CUP, съответстващи на 3.961 bar (въпреки че при засичане на налягането с пиезоелектрически трансдюсери се отбелязват по-високи стойности, около 4.200 bar). За настоящото изследване ние разполагахме с ограничено количество елементи (предварително, а не окончателно, предвид допълнителните проучвания, които е редно да се осъществят). Затова не бе възможно да се проучи точността на този интересен и нов патрон

.204. При един кратък тест с оптика Redfield 6x18, монтирана на Remington, куршумът постигна 27,7 мм на 100 метра (или както за американците, един инч на 100 ярда). Тези резултати горе-долу отговарят на описаните от американските автори, с групирания на 18–20 мм и случайно на 13 мм. С една дума, говорим за съвременен и "интелигентен" патрон, макар и с ограничен капацитет. Жалко, че в Италия не може да се използва за лов по силата на закон 157/92, поради прекалено малкия си калибър!